

неравенства англоязычных стран и проанализировано неравенство распределения рыночных доходов в развитых странах. Выделено историческое неравенство доходов населения как экономическую предпосылку альтерглобализации и нарабатано альтернативное комплексное мировоззрение в качестве основы будущего посткризисного мира.

Ключевые слова: альтерглобализация, доиндустриальное неравенство, индекс Джини, неравенство доходов, налоговые отчисления, совокупный доход.

Summary. The essence of social inequality in the Anglo-Saxon model by income of population is being analyzed in the article. There have been researched the evolution of total income of the richest and most productive classes of the UK. In thy work there have been considered the historical income inequality according to the Gini coefficient and the share of total income going to the top of income earners. There have been researched the pre-industrial inequality in the world, there have been estimated the income inequality of the English-speaking countries and there have been analyzed the inequality in distribution of market incomes in developed countries. There have been recognized the historical inequality of income as an economic precondition for alterglobalization and there have been elaborated the alternative complex outlook as the basis for future post-crisis world.

Key words: alterglobalization, Gini index, income inequality, income taxes paid, pre-industrial inequality, total income.

УДК 338.24:339.74(477)

Гличок Б. І.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Національного університету «Львівська політехніка»*

Малиновський Ю. В.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки
Національного університету «Львівська політехніка»*

Пучок В. І.

*Ph.D in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Theoretical and Applied Economics Department
National University "Lviv Polytechnic"*

Malynovskyj Y. V.

*Ph.D in Economics,
Associate Professor of Theoretical and Applied Economics Department
National University "Lviv Polytechnic"*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ЇЇ СТАНУ

ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE: PROBLEMS OF REALIZATION AND PROSPECTS OF IMPROVEMENT OF ITS STATE

Анотація. Статтю присвячено питанням стану економічної безпеки України, її основних загроз та пошуку найбільш оптимальних шляхів мінімізації базових проблем у цій сфері. Здійснено характеристику основних індикаторів економічної безпеки України, а саме динаміки ВВП, рівня інфляції, чисельності зайнятих, рівноваги платіжного балансу, прожиткового мінімуму. Встановлено, що засадничими проблемами незадовільного стану економічної безпеки України є низький рівень оплати праці, який є наслідком незадовільної реалізації керівництвом держави антикорупційної політики. Запропоновано шляхи радикальної мінімізації деструктивних чинників впливу й на цій основі покращення стану економічної безпеки України.

Ключові слова: економічна безпека, ВВП, інфляція, зайнятість, платіжний баланс, державний бюджет, тіньова економіка, прожитковий мінімум, антикорупційні суди, принципи BEPS.

Вступ та постановка проблеми. Протягом останніх 25 років визначальними відмінностями національного господарства України від економік країн ЄС є катастрофічні, такі як спад та руйнування промислового комплексу, зокрема машинобудівного; зменшення

обсягів ринку праці; зниження соціальних стандартів держави.

Ці проблеми актуалізують вимогу до керівництва держави щодо забезпечення базових параметрів економічної безпеки України. Відповідно, вкрай важливим є

питання виокремлення основних недоліків у реалізації економічної безпеки України та пошуку шляхів мінімізації цих чинників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічна безпека для української держави є досить молодого наукою. Найактуальніші питання з цієї галузі знайшли своє відображення у працях В. Гейця, С. Гедея, М. Данилович-Кропивницької, З. Живко, М. Крупки, М. Лесечка, Я. Малика, Є. Майовця, Ж. Поплавської, Г. Пушак та інших вчених.

Протягом 1991–2016 років в Україні реальний ВВП скоротився на 40,3%, чисельність населення зменшилася на чверть, а також відбулося значне погіршення рівня життя пересічних громадян. Нині ці проблеми, а отже, й їх причини не усунуті. Необхідно виокремити основні загрози економічній безпеці України та пропонувати шляхи їх радикальної мінімізації.

Метою роботи є здійснення аналізу основних загроз економічній безпеці України, надання характеристики їх причин, а також пропозиція шляхів усунення цих чинників.

Результати дослідження. Держава – це система колективного захисту її громадян у формі особливої політико-територіальної організації, що володіє суверенітетом, спеціальним апаратом управління й примусу, а також здатна надавати своїм велінням загальнообов'язкового характеру. Забезпечення прав і свобод людини та громадянина, регулювання й впорядкування суспільних відносин є основним обов'язком сучасної держави.

Але керівництво держав по-різному реалізує власні обов'язки. Зокрема, керівництво держави можуть не лише виступати гарантом безпеки своїх громадян (зокрема, економічної безпеки), але й самі бути для них джерелом загроз через дії та рішення, що призводять до погіршення соціальних стандартів життя, зменшення обсягів ринку праці, затримки з виплатою заробітної платні, знецінення грошових заощаджень тощо.

Якщо керівництво держави створює для своїх громадян загрози, що значно перевищують ті небезпеки, від яких держава їх захищає, то зрозуміло, що таке керівництво держави навряд чи буде викликати повагу як у власних громадян, так і в іноземців. Як наслідок, якість життя в такій державі стає значно гіршою від сусідніх держав, а громадяни в умовах глобалізації масово іммігрують до більш соціально привабливих суспільств. Саме така ситуація протягом останньої чверті століття має місце в Україні та актуалізує питання реального забезпечення економічної безпеки держави.

Економічна безпека – це такий стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз й здатний задовольнити потреби особи, сім'ї, суспільства, держави. Економічній безпеці притаманний інтегральний характер, оскільки вона є результатом спільних зусиль усієї нації, що виявляється через дії всіх гілок влади на всіх рівнях (від загальнодержавного до місцевого), наявних у державі сил та засобів, об'єднаних громадян і окремих осіб.

Загрозами економічній безпеці держави є явні чи потенційні дії, що ускладнюють або унеможливають реалізацію національних економічних інтересів і створюють небезпеку для соціально-економічної та політичної систем, національних цінностей, життєзабезпечення нації та окремої особи.

Задля прийняття державними органами обґрунтованих рішень необхідно проводити моніторинг індикаторів економічної безпеки, який передбачав би передусім фактичне відстеження, аналіз і прогнозування важливих економічних показників. Основними індикаторами економічної безпеки держави є:

- динаміка ВВП;
- темп інфляції;
- рівень дефіциту бюджету та державного боргу;
- рівень безробіття;
- рівень та якість життя;
- енергетична залежність;
- інтегрованість у світову економіку;
- сальдо експорту/імпорту;
- стан демографічних процесів;
- рівень тінізації економіки.

Для забезпечення економічної безпеки велике значення мають не стільки самі показники індикаторів, скільки динаміка їх порогових (граничних) значень.

Порогові значення індикаторів – це граничні величини, недотримання яких перешкоджає нормальному ходу розвитку елементів суспільного відтворення, призводить до формування негативних, руйнівних тенденцій у сфері економічної безпеки.

Найвищий рівень економічної безпеки держави досягається за умов, коли весь комплекс показників перебуває в певних допустимих межах і має позитивну динаміку параметрів порогових значень.

Ознакою порогового значення індикатора є момент втрати відповідним економічним процесом функцій, що відводяться йому у відтворювальній системі. Наприклад, допустимим показником інфляції вважається інфляція, менша за 4–5 відсотків на рік. У розвинутих країнах за річних темпів інфляції у 6–10 відсотків розробляється та вживається комплекс заходів щодо її стримування. За 50 відсотках річних темпів інфляції вживається надзвичайних заходів, оскільки це призводить до серйозних порушень у пропорціях відтворювального циклу.

Базовим індикатором стану національної економіки, економічної безпеки держави є динаміка ВВП. Згідно з інформацією з рис. 1 у 2016 році обсяг реального ВВП України порівняно з рівнем 1990 року склав лише 59,7%. Така вкрай негативна динаміка спричинила значні проблеми практично в усіх секторах національного господарства, зокрема в сфері зайнятості. Інформація з цієї проблеми відображена на рис. 2.

Впродовж 1990–2016 років в Україні відбулося значне зменшення чисельності зайнятого населення. Зокрема, з 25,4 млн. осіб у 1990 році досліджуваний показник скоротився до 16,3 млн. осіб у 2016 році, тобто на 35,8%, що становить 9,1 млн. осіб.

Зменшення ємкості ринку праці в Україні на 9,1 млн. осіб змусило мільйонів українців шукати праці поза межами держави.

Ще одним вагомим негативним чинником впливу на динаміку основних макроекономічних показників та, зокрема, на забезпечення зовнішньоекономічної рівноваги є домінуюче негативне сальдо експорту товарів Україною.

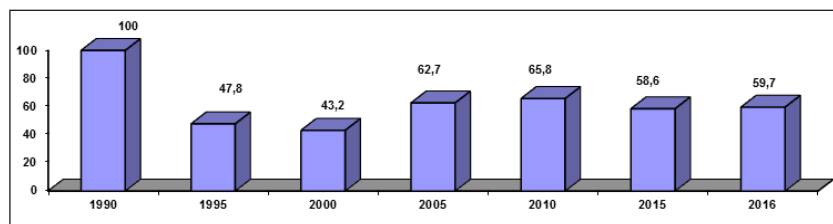

Рис. 1. Динаміка реального обсягу ВВП України до рівня 1990 року, відсотків

Джерело: підготоване на основі «Статистичного щорічника України за 2016 рік» [1, с. 222]

Згідно з інформацією з рис. 3 протягом 1996–2016 років загальне сальдо балансу товарів платіжного балансу України було пасивним, а його дефіцит сягнув 125,7 мільярдів доларів США [2].

Вищенаведене від’ємне сальдо торгового балансу товарів нівелюється чистим припливом капіталу з-за кордону у вигляді валютних надходжень в державу від українських заробітчан, якими щороку пересилається в державу близько 7,5 млрд. дол. США [3]. За минулі 20 років загальна сума таких валютних переводів перевищила 150 млрд. дол. США. Це є вагомим стабілізуючим чинником економічної безпеки в сферах зовнішньоекономічної рівноваги та зайнятості.

Протягом 1996–2016 років в монетарній політиці відбулися вкрай негативні процеси, які згубно позначилися на стабільності національної грошової одиниці та призвели до її значного знецінювання через інфляцію. Інформація з цієї проблеми відображена на рис. 4. Порівняно із західними сусідами України (Чехією, Угорщиною, Польщею) стан з інфляційними процесами в Україні не витримує жодної критики.

За умов погіршення стану основних макроекономічних показників в державі відбулося зниження соціальних стандартів населення. Українська специфіка цієї проблеми полягає в тому, що зниження соціальних стандартів відбувається у значно більших пропорціях, ніж спад ВВП.

Урядовці пояснюють такий стан речей виключно незадовільними показниками роботи національної економіки. Але такі відмовки не відповідають дійсності. Щоб переконатися в цьому, слід лише скористатися інформацією з таблиці, де відображено динаміку співвідношення рівня прожиткового мінімуму в Україні до обсягу ВВП в розрахунку на одну особу в місяць впродовж 2005–2016 років.

Інформація з табл. 1 свідчить про те, що досліджуваний показник з 54,2% у 2005 році зменшився до 29,8%

у 2016 році. Якщо б у 2016 році уряд забезпечив стандарт прожиткового мінімуму з пропорцією до ВВП на душу населення, аналогічною до рівня 2005 року, то зарплата працівників бюджетної сфери у 2016 році була б на 55% вищою [4]. Вищенаведена динаміка є вкрай негативним явищем в соціальній політиці держави. Зокрема, у 2016 році фактичний прожитковий мінімум становить 2 642,38 грн., що у 1,9 разів є вищим від офіційного прожиткового мінімуму [1, с. 81].

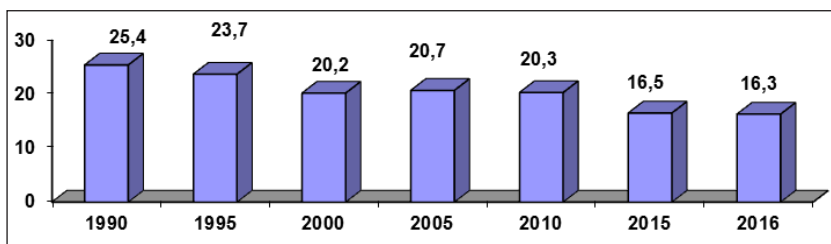

Рис. 2. Динаміка чисельності зайнятого населення в Україні, млн. осіб

Джерело: підготоване на основі «Статистичного щорічника України за 2016 рік» [1, с. 51]

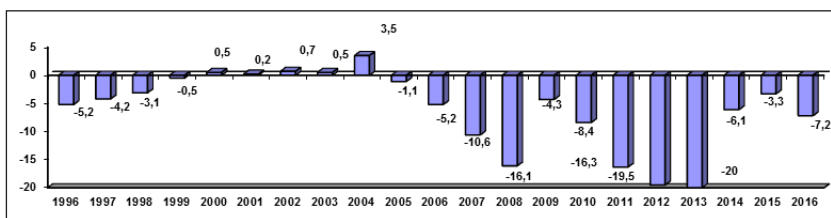

Рис. 3. Сальдо балансу товарів платіжного балансу України, млрд. дол. США

Джерело: підготоване на основі «Платіжного балансу України» [2]

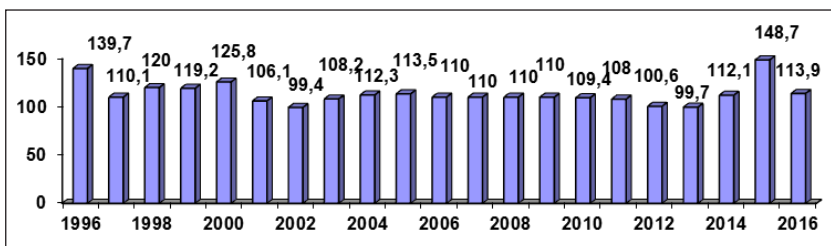

Рис. 4. Інфляція (індекс споживчих цін) в Україні протягом 1996–2016 років, %

Джерело: підготоване на основі «Статистичного щорічника України за 2016 рік» [1, с. 231]

Динаміка співвідношення обсягу прожиткового мінімуму до обсягу ВВП на одну особу в середньому за місяць протягом 2005–2016 років

Таблиця 1

№	Показники	Значення показників							
		2005 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
1	Прожитковий мінімум, грн./особу ¹	423,0	843,17	914,08	1 042,42	1 113,67	1 176,0	1 227,33	1 388,08
2	ВВП на одну особу, грн. ²	9 372	24 429	29 519	32 002	33 473	36 904	46 201	55 848
3	ВВП на одну особу в місяць, грн.	781	2 035,75	2 459,92	2 666,83	2 789,42	3 075,33	3 850,08	4 654,00
4	Співвідношення прожиткового мінімуму до ВВП на одну особу в місяць, %	54,2	41,4	37,2	39,1	39,9	38,2	31,9	29,8

Джерело: підготоване на основі таких даних:

¹ «Статистичний щорічник України за 2016 рік» [1, с. 81];

² «Статистичний збірник. Соціальні стандарти рівня життя населення»

В Україні середньомісячна зарплата у 2015 році була у 5,5 разів нижчою від аналогічного показника в Чехії [1, с. 591]. Особливо слід наголосити на тому, що така соціальна стратегія уряду реалізується за умов, коли українським працівникам доводиться обмінювати свою працю на продукцію та послуги, ціни на які вже зрівнялися чи навіть є вищими за світові. У 2015 році нижчим від України показник зарплати був лише у Таджикистані зі 142,6 дол. США, а найвищий в світі показник середньої зарплати зафіксовано в Люксембурзі з 5 582,7 дол. США [1, с. 591], що у 29 разів перевищує цей показник в Україні. Такої цинічної експлуатації працівників, як в Україні, у XXI столітті не знає жодна інша європейська країна.

Наведені вище зміни в соціальній сфері України вкрай негативно позначилися на демографічних процесах через стрімку депопуляцію населення. У 1991 році в Україні були 52 мільйони мешканців. На кінець 2016 року державна статистика налічує лише 42,6 мільйонів [1, с. 29]. Депопуляція переважно відбувається шляхом природного скорочення чисельності населення.

Природне скорочення населення — це перевищення кількості людей, які померли, над кількістю тих, які народилися. Динаміку цього процесу в Україні протягом 2005–2015 років відображено на рис. 5.

Щодо директор Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України Е. Лібанова наголошує на тому, що до 2050 року прогнозується скорочення чисельності громадян держави до 36 мільйонів осіб [5]. Прогноз Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України щодо подальшого скорочення населення як офіційний документ підтверджує, що керівництво України як нині, так і в майбутньому не планує вживати належних заходів щодо забезпечення економічної безпеки держави.

Прямим наслідком вищенаведеної соціально-економічної стратегії керівництва держави є катастрофічне майнове розшарування населення, що цілком закономірно породжує загрозу соціальній стабільності суспільства.

Для підвищення соціальних стандартів державі необхідні додаткові кошти. Потенціал зростання обсягів коштів державного бюджету в Україні є значним. Згідно з дослідженнями міжнародної Асоціації дипломованих сертифікованих бухгалтерів (АССА) обсяг тіньової економіки в Україні у 2016 році становив 1 трлн. 95,3 млрд. грн., або 46% від обсягу ВВП держави. Україна серед 28 досліджуваних країн посіла третє місце за рівнем тіньової економіки, поступившись лише Азербайджану (67%) та Нігерії (48%) [6].

В Україні колосальних масштабів сягають обсяги уникнення від оподаткування прибутку суб'єктів господарювання шляхом махінацій через офшорні компанії. Особливо варто наголосити на тому, що ці об'єкти відбуваються «згідно з чинним законодавством», адже сам перелік офшорних зон затверджується розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Згідно з дослідженнями Інституту економіки та прогнозування НАН України протягом 1991–2016 років з України в офшори вивели капіталу на суму 148 млрд. доларів США [7].

Загалом протягом 1991–2016 років внаслідок корупції чиновництва, тіньової економічної діяльності олігархів, їх ненаситності щодо товарів розкоші наша держава втратила близько 274 млрд. доларів США, що станом на кінець 2017 року в середньому на одного громадянина України складає по 6,4 тис. доларів США [4].

Отримані через офшорні махінації надприбутки частково повертаються в Україну шляхом іноземних інвестицій. Зокрема, на перше січня 2017 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україні становив 37,7 млрд. дол. США, з яких 25,7% (9,7 млрд. дол. США) припадали на Кіпр [1, с. 403]. Жодна інша країна світу не вклала в Україну стільки прямих іноземних інвестицій, як невеличка острівна держава Кіпр. Наприклад, аналогічний показник Німеччини станом на перше січня 2017 року складає лише 5,7 млрд. дол. США [1, с. 403], тобто є у 1,7 разів меншим за показник Кіпру.

Внаслідок значного рівня тінізації економіки держава недоотримає значні обсяги податкових ресурсів. Саме ці ресурси Україні варто залучити та використати для належного забезпечення соціальних стандартів населення. Іншою стороною цієї проблеми є те, що мізерні ресурси, зокрема ресурси соціальної сфери, якими володіє держбюджет, у значній своїй масі використовуються неефективно [8]. Це підтверджують як численні приклади викритих зловживань державних чиновників найвищих рангів, так і задекларовані цими чиновниками статки при електронному декларуванні.

Зокрема, українські народні депутати мають офіційний рівень доходів, що у чотири рази нижчий за аналогічний рівень доходів членів польського сейму. Водночас у 2017 році вони задекларували майно, яке в середньому у п'ять разів перевищує статки членів польського парламенту [9]. Тобто за польськими стандартами неофіційні доходи народних депутатів України в середньому в двадцять разів перевищують їх офіційні доходи.

Протягом 2014–2017 років керівництво України активно рекламує боротьбу з корупцією. Нині Національне агентство по боротьбі з корупцією в Україні (НАБУ) вже передало до суду та розслідує справ на загальну суму понад 96 мільярдів гривень розкрадань. Але досі жоден з найгучніших корупційних скандалів не завершився тюремним ув'язненням.

Щодо цього голова парламентського комітету з питань запобігання корупції Єгор Соболєв зазначає, що «корупція й зараз лишається основним заняттям більшості українських політиків, прокурорів і суддів. Тому нині найнагальнішою необхідністю є створення спеціалізованих антикорупційних судів, щоб справи проти високопосадовців не гальмувалися» [10].

Серед трьох гілок влади в державі першочерговий та основний наголос має бути зроблений на судову владу. Адже сьогодні саме судова гілка влади штовхає країну у прірву через протиправні та відверто аморальні судові рішення, які узаконюють рейдерство, мінімізують відповідальність за кримінальні злочини тощо.

Водночас реформи в Україні робляться лише для того, щоб «відзвітувати» перед громадянами держави

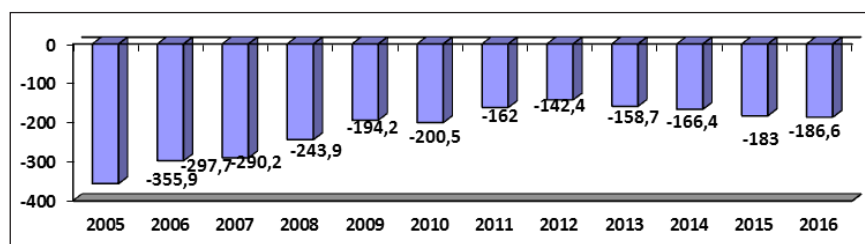

Рис. 5. Природне скорочення чисельності населення України, тис. осіб

Джерело: підготоване на основі «Статистичного щорічника України за 2016 рік [1, с. 36]

та світом, що у нас щось таки відбувається. Щодо цього экс-посол ЄС в Україні Ян Томбінський влучно зазначив, що в діях керівництва України є характерною одна спільна риса – імітація реформ замість їх фактичного втілення [11].

Реальні реформи в Україні слід починати з припинення цілковитої безкарності держпосадовців шляхом створення антикорупційних судів.

Зменшення корупції серед чиновництва сприятиме зниженню рівня тінізації економіки України, що повинно відбуватися на основі системних поетапних змін у діяльності контролюючих органів.

Підприємств-лідерів тіншового сектору в Україні є лише кілька сотень, і наведення з ними порядку технічно не складає жодної проблеми. Наявна ситуація, коли основна маса корпоративного сектору працює з рентабельністю операційної діяльності у 2–4% є цинічно нахабною [1, с. 498].

Що ж таке 2% рентабельності операційної діяльності? Така ситуація свідчить про те, що, інвестувавши у своє виробництво, наприклад, 1 000 гривень, підприємець заробить за рік лише 20 гривень, тобто 2% прибутку, сплативши з якого податок на прибуток у розмірі 18%, отримає чистого прибутку у 16,4 грн.

Але ж це абсурд. Бо, поклавши цю ж 1 000 гривень в банк при 15% річних і ні про що не турбуючись, той же підприємець отримав би 150 гривень по депозиту. Такі абсурди є домінуючими в усіх видах економічної діяльності в державі внаслідок тотальної корупції, зокрема фіскальної служби. Наслідком такої корупції є те, що 95% реально створеного в Україні прибутку корпорацій виводяться в офшори й взагалі не оподатковуються.

Саме внаслідок виведення через офшори поза межі України основної маси прибутків підприємства є інвестиційно неспроможними й гостро потребують інвестицій. І такі інвестиції поступають від афільованих структур, зокрема із зареєстрованих на Кіпрі чи інших офшорів.

У вирішенні цієї проблеми спроможний суттєво допомогти механізм «Великої двадцятки» і Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) щодо протидії розмиванню бази оподаткування та переміщенню точки прибутку в низькоподаткові юрисдикції (BEPS).

Слід наголосити на тому, що впровадження стандартів протидії BEPS безпосередньо передбачено положеннями про дотримання вимог належного управління в сфері оподаткування відповідно до ст. 350 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Підписати підписали, а виконувати ці стандарти керівництво держави навіть і не збирається.

Двадцять років тому один з авторів цього дослідження уже пропонував фіскальній службі України системний підхід, здатний поступово суттєво зменшити рівень тіншової економіки в державі [12]. Такий підхід можна застосувати й сьогодні для поетапного обмеження обсягів офшорних махінацій великих корпорацій. Для цього під час використання цієї системи основним критерієм оцінки слід взяти рентабельність операційної діяльності підприємств та порівнювати її з аналогічним показником в середньому по виду діяльності цих підприємств [13, с. 94–97]. Ті суб'єкти господарювання, чий показник рентабельності операційної діяльності будуть нижчими за середні показники по даному виду діяльності, й повинні ставати об'єктами дослідження фіскальної служби, зокрема через систему BEPS.

Наслідки пропонованих заходів довго не змусять себе чекати. Наприклад, під керівництвом Л. Ерхарда Німеччина з повністю зруйнованої та паралізованої у 1947 році економіки за два роки (у 1949 році) сягнула довоєнного (1939 року) рівня виробництва.

Для вжиття зазначених заходів в Україні досить як людських, так і фінансових ресурсів. З початком роботи антикорупційних судів та під час впровадження стандартів BEPS уже в перший рік реальних реформ відбудеться зменшення тіншового сектору в економіці України щонайменше на 40%. Через те, що у 2016 році обсяги тіншового обігу склали 1 093,5 млрд. грн. [6], приріст офіційного ВВП в Україні в перший рік реальних реформ сягне понад 440 млрд. грн. (1 093,5 млрд. грн. $\times$ 0,4 + інфляція) з подальшим зростанням на цій основі бази оподаткування. Такі зміни в діяльності фіскальної служби забезпечать зростання доходів бюджету щонайменше на 150 млрд. грн. А саме ПДВ – на 88 млрд. грн. (440 млрд. грн. $\times$ 0,2) та податку з прибутку – на 63,4 млрд. грн. ((440 млрд. грн. - 88 млрд. грн.) $\times$ 0,18).

Саме за рахунок цих коштів цілком реально підвищити прожитковий мінімум і зарплату працівникам бюджетної сфери, де загалом зайнято близько 3,5 мільйонів українців [1, с. 51]. Якщо ці працівники отримають зарплату в місяць на три тисячі гривень більше, то вони ці кошти в сумі 10,5 млрд. грн. в місяць, чи 126 млрд. грн. за рік, потратять на харчування, комунальні послуги, але аж ніяк не на «Порше Кайен» чи інші витребеньки, як це нині чинять кілька тисяч найбільш корумпованих чиновників та олігархів-офшорників.

Автоматично зростуть відрахування в пенсійний фонд та податку з доходів фізичних осіб. Це значно збільшить дохідну частину держбюджету України, пенсійного фонду тощо. Зокрема, за збільшення обсягів виплати зарплати на 126 млрд. грн. в рік пенсійний фонд додатково отримає 27,7 млрд. грн. (126 млрд. грн. $\times$ 0,22) надходжень. За таких обставин суттєво зменшуватиметься проблема інфляційного покриття дефіциту пенсійного фонду, що сьогодні є дуже важливим.

Ефективна робота антикорупційних судів та конфіскація за поданням НАБУ вкрадених в українського народу зазначених вище 96 млрд. грн. дасть змогу додатково збільшити щомісячну зарплатню працівників бюджетного сектору економіки протягом року ще на 2 тис. грн.

Загалом вжиття вищезазначених заходів створить передумови для збільшення заробітної плати працівникам бюджетної сфери на 5 тис. грн. в місяць, тобто більш ніж удвічі до її рівня 2016 року [1, с. 71].

Перерозподіл коштів з тіншового сектору на користь держави та пересічних громадян шляхом реального підвищення соціальних стандартів автоматично:

- зменшить попит кримінального чиновництва та олігархів на імпортні товари розкоші, завдяки чому покращуватиметься стан торгового балансу держави та стабілізуватиметься обмінний курс гривни й обмежуватиметься інфляція;

- сприяє створенню ефективного попиту, зокрема, на вітчизняні товари переробної промисловості, завдяки чому стимулюватимуться економічне зростання національного виробника та зростання обсягів зайнятості [14].

Висновки. В діяльності керівництва України має місце грубе порушення вимог економічної безпеки. Прогноз Інституту демографії та соціальних досліджень імені Н.В. Птухи НАН України подальшого скорочення населення до 2050 року як офіційний документ підтверджує, що керівництво України як нині, так і в майбутньому не планує вжити належних заходів щодо забезпечення економічної безпеки держави.

Впровадження в Україні антикорупційних судів та принципів BEPS спроможне у 2018 році суттєво обмежити корумпованість вищого ешелону чиновництва та зменшити на 40% обсяги тіншового обігу в Україні.

За рахунок цього буде забезпечено додаткові надходження коштів державному бюджету, достатні для збільшення зарплатні працівникам бюджетної сфери більш ніж вдвічі до рівня 2016 року.

Реалізація пропонує заходів створить передумови для зростання ВВП щонайменше на 20% у перший рік реальних реформ, чим оздоровить загалом національний господарський механізм, створить подальші перспективи до зрос-

тання добробуту пересічних громадян держави та введе на якісно новий рівень стан економічної безпеки України.

Вжиття вищенаведених заходів блокує корумповане керівництво держави. Воно замість впровадження обіцяних ще у 2014 році антикорупційних судів та принципів BEPS віддає пріоритет чиненню перешкод активістам, що борються з корупцією [15], та доведенню до абсурду самої ідеї діяльності НАБУ, НАЗК, САПР та НБР.

Список використаних джерел:

1. Статистичний щорічник України за 2016 рік. – К. : Державна служба статистики України, 2017. – 610 с.
2. Платіжний баланс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua/control/uk/publish>.
3. Заробітчані перерахували в 2016 році в Україні понад 7,5 мільярдів доларів США [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.radiosvoboda.org/a/27075873.html.
4. Іличок Б. Соціальна безпека України – тенденції та потенціал розвитку / Б. Іличок // Інтелект XXI. – 2016. – № 6. – С. 96–107.
5. До 2050 року населення України скоротиться до 36 млн. осіб / Інститут демографії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gordonua.com/ukr/news/society/do-2050-roku-naselelnja-ukrajini-skorotitsja-do-36-mln-osib-institut-demografiji-177154.html>.
6. Україна на 3-му місці серед країн з найбільшою «тіньовою» економікою [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dilovy.info/ukrayina-na-3-mu-mistsi-sered-krajiv-z-najbilshoyu-tinvooyu-ekonomikooyu>.
7. З 1991 року з України в офшори вивели капіталу на суму \$ 148 млрд. // Економіст [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.dt.ua/ECONOMICS/z-1991-roku-z-ukrayini-v-ofshori-viveli-kapital-na-sumu-148-mlrd-ekonomist-238166_.html.
8. Данилович-Кропивницька М. Корупція і хабарництво в державній службі та роль правоохоронних органів в їх розкритті / М. Данилович-Кропивницька, З. Живко // Науковий вісник ЛДУВС. – 2006. – Вип. 1. – С. 181–189.
9. Баляс М. Польські депутати бідні як церковні миші, порівнюючи з українськими колегами / М. Балям // Школа управління Українського католицького університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://spm.ucu.edu.ua/2016/11/03/polski-deputaty-bidni-yak-tserkovni-myshi-porivnyuyuchy-z-ukrayinskymu-kolegamu>.
10. Соболев Є. Давайте виганяти посадовців, які не зможуть відповісти на запитання, де вони взяли своє майно / Є. Соболев // Голос України. – 2016.
11. Голова Представництва ЄС в Україні Ян Томбінські: «Імітація політики завжди закінчується катастрофою» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lnu.edu.ua/holova-predstavnytstva-es-v-ukrajini-yan-tombinski-imitatsiya-polityky-zavzhdy-zakinchujetsya-katastrofoyu>.
12. Іличок Б. Проблема тіньової економіки в Україні та шляхи її розв'язання / Б. Іличок // Регіональна економіка. – 1997. – № 3. – С. 134–142.
13. Іличок Б. Аналізування діяльності суб'єктів господарювання на товарних ринках : [навч. посіб. для студ. вузів] / Б. Іличок. – Львів : НУ «Львівська політехніка», 2016. – 171 с.
14. Poplawska J. Strategia konkurencyjnego rozwoju Ukrainy w procesie globalizacji / J. Poplawska, M. Danylovyh // Nowowoczesnos'c' przemyslu i uslug. Relacje I wartos'c' w strategiach zarzadzania przedsiebiorstwami, Praca zbiorowa pod redakcja Jana Pyki, TNOiK, Katowice, 2008. – S. 161–166.
15. Громадські організації Європи, США та інших країн світу закликають українську владу припинити переслідування антикорупційних активістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zik.ua/news/2017/11/10/u_ssha_ta_yevropi_zaklykaly_ukrainsku_vladu_prypnyty_peresliduvannya_1202961.

Анотація. Стаття посвячена вопросам состояния экономической безопасности Украины, ее основных угроз и поиска наиболее оптимальных путей минимизации базовых проблем в данной сфере. Осуществлена характеристика основных индикаторов экономической безопасности Украины, а именно динамики ВВП, уровня инфляции, численности занятых, равновесия платежного баланса, прожиточного минимума. Установлено, что основополагающими проблемами неудовлетворительного состояния экономической безопасности Украины является низкий уровень оплаты труда, который является следствием неудовлетворительной реализации руководством государства антикоррупционной политики. Предложены пути радикальной минимизации деструктивных факторов влияния и на этой основе улучшения состояния экономической безопасности Украины.

Ключевые слова: экономическая безопасность, ВВП, инфляция, занятость, платежный баланс, государственный бюджет, теневая экономика, прожиточный минимум, антикоррупционные суды, принципы BEPS.

Summary. The article is devoted to revealing the main problems of Ukraine's economic security and to finding the most optimal ways to minimize them. The main indicators of Ukraine's economic security are described, namely: GDP dynamics, inflation rate, employment, balance of payments, subsistence minimum. The most acute problem is an unsatisfactory state of Ukraine's economic security of low wages. This problem is a direct consequence of the state's unsatisfactory anti-corruption implementation and the budget loss of the tax base through the offshoring of large companies. The ways of radical minimization of destructive factors influence and significant improvement of Ukraine's economic security are proposed.

Key words: economic security, GDP, inflation, employment, balance of payments, state budget, shadow economy, living wage, anti-corruption courts, principles of BEPS.